

Oli üks üks väeheid tänavusuvisel õhtupoolikuid, mil taevas paksude vihmapiilvede asemel päike säras ja Eidapere metskonna esistel lillepeenardel täie õiteilu välja võlus. Paeplaatidest kõnniteed mööda tuli kontori poole eakas mees, heitis hindava pilgu üle äsja niidetud muru ja keeras sammud garaaži suunas. Eelmisel päeval olid Rapla metsamajandi kallurautod kütusehoidla ja garaaži vahelisele platsile kruusa vedanud. Tema, Tipasilla vahtkonna metsavaht Elmar Käsper oli koos Alemäe kolleegi Endel Haageni ning raietöölise Nikolai Aivino ja Arvo Tammega hoovile viimaselilvi andnud. Pärastlõunal oli Elmar kodust vikati võtnud ja teeäärtest umbrohu maha niitnud. Õhtu eel käis Reonda metsavaht Rein Liba metskonnaesise muruniitjaga üle. Niiviisi üheskoos on metskonna ümbrus aastaid korras ja nägus hoitud. Ja nagu ikka igas ettevõtmises, on Elmar Käsper olnud siingi üks energilisemaid osalejaid.

Nüüd tehtud üle vaadates meenus vanale metsamehele, missugune oli metskonna ümbrus kolmkümmend kolm aastat tagasi, kui Elmar siia metsnikuks tuli. Tookord oli praeguse pargi asemel valge lepik, selle keskel sindlivabrik, garaaži ja uue õunaia koha peal männitukk.

Kuidas see oligi? Elmar Käsperi tööle tulles töötas siin praegu pensionieas, kuid ikka abivalmis ja metskonna käekäigu pärast muretsev abimetsaülem Helgi Laan. Varsti pärast Käsperit tuli metsaülem Raimond Kukk, seejärel raamatupidaja Maimu Haasma. Hugo Väljamets tuli Aleti ja Endel Haagen Alemäe metsavahiks juba mitu aastat hiljem. Aga ka viimastena ametisse hakanud Mändama metsavaht Ants Kannel ja Reonda Rein Liba on juba kogenud mehed.

Tänavu said tööveterani medali Mändama taimla ja puukooli hooldaja Aino Nuut, raietöölise Elmar Mändla, raamatupidaja Maimu Haasma ja traktorist Kaljo Maripuu. Ütle mata kohusetruu traktorist on ka Enn Veersalu. Evi Nõmmik ja Helga Härn on Aleti taimeia ja puukooli laitmatult korras hoidnud. Metsamajanduse ja looduskaitses ministriumini aukirja sai 50. sünnipäevaks raietöölise Väino Vaikmets. Autojuht Udo Nuudi ja metsnik Eha Vaikmetsa foto on välja pandud metsamajandi autahvile.

Kogu see kokkusulanud kollektiiv on metskonna elu edasi viinud ka siis, kui pärast Raimond Kuke surma nelja viimase aasta jooksul on küll lühemat või pikemat aega tulnud läbi ajada ilma metsaülemata, Eelmises kvartaliski tuldi majandi metskonnade töövõistluses teisele kohale. Elmar Käsperil on sellele hea mõelda just seepärast, et enamik siniseid metsamehi on oma esimese tööpraktika tema käe all saanud, ka praegune üliagar metsnik Eha Vaikmets.

Õpetamisele oli Elmar kunagi väga vastu olnud. See oli tema enda abikaasa Asta, kes vabanenud Rukkimäe metsavahikohta tahtis. Metsnik teadis, kui palju tuleb metsavahil töökohustuste tõttu kodust eemal olla, kodus aga vajasad hoolt kolm last ja loomad. Kui Asta sõna siiski peale jäi, pakkus Elmar ühe või teise töö tegemisel oma abi. Kuid nüüd oli Astal võimalus töestada, et saab suurepäraselt hakkama nii kodus kui ka metsas. Nende kodukordon Mukri külas oli nii korras, et võitis majandi heakorraldust.

Üht kahetseb Elmar Käsper seniajani. Aastat kaheksa tagasi sai ägedushoos lahkumisavaldus antud ning kokku kaks aastat Salutagusel ja Lokutal katlakütja oldud. Esialgu närv puhkas. Aga mida nädal edasi, seda suuremat rahutust ta tundis. Midagi tähtsat oli puudu — mets.

Küdeva katla juures üksi istudes oli hea elu üle mõelda. Tuli silme ette sünnikodu Vahastus. Isa oli metskonnas raietöölise. Kolm venda, õde ja ema-isa elasid ühesaainsas toas. Elmar oli seitsmene, kui isa kannustikust uudismaa sai. Vennad olid vanemad, neist oli uue eluaseme ehitamisel ja kändude juurimisel rohkem abi. Kui isa mõne aasta pärast suri, oli neli hektarit põldu valmis. Tollest kannustikku ehitatud kodust viis Elmari sõda.

Oli heinakuu kolmas päev, kui laev Tallinna sadamas lahkumisvile andis ning värsked sõduripoisid Volgamaale viis. Üsna pea läks Elmari tee ehituspataljoni koosseisus Siberisse metsatöödele. 1942. aastal aga oli ta juba Eesti laskurkorpuse miinipildurite väeosa sihturina eesliinil Velikije Luki all. 300 meetrit eemal olid sakslased. See sundis mehi kümme päeva jutti lumevali varjus paigal püsima. Tol kümnendal päeval olid Elmari varbad nii külmunud, et tuli poolteist kuud Moskva haiglas lamada. Ent varsti sõdis ta juba suur-tükiväe sihturina Neeva all.

Viimasel sõjasuvel jõuti Eestimaa pinnale. Narva vabastamise lahingutest püsib mälu pilt ühe tanki parvetamisest üle Narva jõe. Juba oldi viperusteta vastaskaldal, ent kui hakati parvelt kaldale tõusma, lükkus parv alt ja tank vajus jõevoogudesse.

Tänavu suvel luges Elmar Käsper «Noorte Häälest», et Narva 12. keskkooli õpilased otsivad vabastuslahingute ajal jõe ääres üles tanki asukoha. Kohe meenus too Riigiküla kohal nähtud õnnetu ülesõit ja Elmar kirjutas Narva. Ent vastust pole millegipärast saanud.

Lahingumõll veeres üle sünnimaa pinna ja jõudis Sõrve sääre tippu. Sakslased polnud jõudnud pagedes toidumoonaga kaasa võtta, muul oli konservikarpe virnade viisi täis.

Järgmisel hommikul, kui mehed lõkkel keeva kartuli-

paja ümber istusid, avas sakslane tule. Rühm oli kahvlisse võetud. Kaoti kiiresti kitsasse kaitsepilusse. Elmar koos ühe lahingukaaslasega jäi veidi hiljemaks ja see päästis nende elu: vaenlase mürsk lõhkes täpselt keset kaitsekraavi.

Kui Elmar Käsper lõpuks üle kodumaja ukseläve astus, rippus seinale tema leinaraamis foto. Kusagilt oli tulnud kodusteni kuuludus, et ta oli Emajõe ääres pihta saanud.

Esimesel sõjajärgsel aastal oli Elmar Kärus nationaliseeritud majade majavalitseja. Siis tuli naisevõtt ja metsapraakali amet, kuni juba neljajärgmeline Käperite pere kaks aastat hiljem Rukkimäele kolis.

Aastatega on uus põlvkond metsamehi peale kasvanud, on kasutusele võetud järjest käepärasemad mootorsaad ja võsalõikajad. Elmari metsnikutöö algusaastatel aga olid raiemeeste ainsateks tööriistadeks kirves ja vibusaag. Ometi jõuti nendega nii, et õhtuks oli seitse ruumi kolmveerand meetri pikkusi halge riidas. Kord käis üks Pärnu metsamajandi mees uurimas, kuidas raietöö Eidapere nii jõudsalt edeneb. Eks Eidapere omad siis vastanud tõemeeli, et neil on vibu teise otsa raudpõmm raskuseks pandud, see teevat sama välja nagu kahe mehe saagimine. Hiljem olevat toda pommiseadmit mitmel pool proovitud, teadagi tulutult.

Vahel kehvas tujus on Elmar Käsper ennegi ähvardanud: «On vist aeg päriselt koju jääda.» See õigus tal on. Oli juba neli aastat tagasi, kui pensionäriiga kätte jõudis. Aga siis otsustas Elmar metsavahina tööle edasi jääda. Ent nüüd tegi tervis oma korrektuurid. Selle talve otsustas Elmar Käsper metsatööst eemale jääda, kuid avaldust andes lausus: «Eks kevadel vaata ...» Kindel see, et kevadel on Elmar taas nõu ja jõuga metskonnarahval abiks. On ju tema tehtud saunavihad ja luuad kõige ilusamad, tema naljad kõige muhedamad, tema nõuanded kõige targemad. Kuidas metskond ilma temata saaks?

T. PÄHKEL
A. KULDKEPI foto